

Toelichting op de beleidsregels bijzondere bijstand gemeente Heerenveen 2025

Algemeen

Bestaanszekerheid is een belangrijk thema uit de Visie Sociaal Beleid. De Participatiewet is het vangnet voor de sociale zekerheid in Nederland en daarmee een belangrijk onderdeel van bestaans- en inkomenszekerheid. Bijzondere bijstand is dan weer het vangnet binnen de Participatiewet wanneer het gaat om kosten die betaald kunnen worden uit het normale inkomen.

Met deze beleidsregels willen wij de inwoners en de medewerkers van de gemeente duidelijkheid geven over de mogelijkheden voor bijzondere bijstand.

De beleidsregels zijn zo leesbaar mogelijk geschreven en ambtelijk of juridisch taalgebruik is vermeden, zodat het leesbaar is voor zoveel mogelijk mensen.

Basis bijzondere bijstand

Bijzondere bijstand komt voort uit artikel 35 van de Participatiewet. Daarin is geregeld dat de gemeente inwoners moet helpen met noodzakelijke kosten als gevolg van bijzondere omstandigheden. De gemeente heeft geen beleidsvrijheid om artikel 35 wel of niet toe te passen, maar daarbinnen is wel enige ruimte voor eigen beleid. Ook kan de gemeente buitenwettelijk beleid voeren maar alleen als dit ten gunste is van de belanghebbende. Wij passen dit toe voor tandheelkundige kosten, omdat wij het belangrijk vinden dat inwoners hun gebit goed kunnen onderhouden.

Heerenveen Zorgt Regeling (HZR)

Wij bieden inwoners met een laag inkomen de mogelijkheid gebruik te maken van de HZR. Dit is een financiële tegemoetkoming in de kosten van een aanvullende zorgverzekering. Daarmee zijn veel (para)medische kosten gedekt en is het geven van bijzondere bijstand in de meeste gevallen niet nodig. Alleen wanneer er bijzondere omstandigheden of dringende redenen zijn waardoor de kosten hoger zijn, kan de gemeente aanvullend bijzondere bijstand geven. Dit is altijd individueel maatwerk.

Toelichting artikelen

Hieronder volgt een artikelsgewijze toelichting op de beleidsregels. De beleidsregels moeten als trechter worden gelezen. In hoofdstuk 1 zijn de algemene bepalingen uitgewerkt. In hoofdstuk 2 de draagkracht en vervolgens in Hoofdstuk 3 worden voor bepaalde kostensoorten nadere regels uitgewerkt. In hoofdstuk 4 zijn de slotbepalingen genoemd.

Artikel 1 Begrippen

De genoemde begrippen hebben in de beleidsregels de betekenis zoals opgenoemd in artikel 1. Is het begrip niet specifiek beschreven dat heeft het dezelfde betekenis als die in de Participatiewet.

Artikel 2 Uitgangspunten

Het verstrekken van individuele bijzondere bijstand is een wettelijke taak voor de gemeente. Deze verplichting vloeit voort uit artikel 35 eerste lid Participatiewet. Een inwoner kan te maken krijgen met noodzakelijke kosten die niet uit het eigen inkomen betaald kunnen worden.

De gemeente heeft als uitgangspunt de inwoners van gemeente Heerenveen (tijdelijk) te helpen. Het doel is om alle inwoners mee te laten doen en daar waar nodig te helpen met

bijvoorbeeld het verstrekken van bijzondere bijstand. Het bevorderen van de zelfredzaamheid van een belanghebbende is daarbij ook een belangrijk uitgangspunt. De gemeente verwacht dat de inwoner eerst probeert zelf het probleem op te lossen. Als dit niet lukt kijkt de gemeente samen met de inwoner naar mogelijke oplossingen. De meitinker is bij een deel van de aanvragen het eerste aanspreekpunt. Zij brengen de hulpvraag in kaart en kijken eerst naar snelle en eenvoudige oplossingen in het eigen netwerk of het voorliggend veld. Kan dit niet dan is mogelijk bijzondere bijstand de oplossing.

Wanneer een belanghebbende een aanvraag indient doet de gemeente verder onderzoek. Dit onderzoek houdt in dat er beoordeeld wordt of de aanvraag aan de voorwaarden van de Participatiewet voldoet.

De gemeente kijkt ook naar de gevolgen van een afwijzing, er kunnen onnodig nadelige of onaanvaardbare gevolgen zijn. Een afwijzing is dan mogelijk niet de juiste uitkomst.

Dit is een uitwerking van de 'evenredigheidstoets' uit recente jurisprudentie.

Aan de hand van deze beleidsregels beoordeelt de gemeente of er bijzondere bijstand nodig is. Zo is het voor inwoners duidelijk hoe en wanneer een beroep op bijzondere bijstand mogelijk is.

Artikel 3 Belangrijke voorwaarden

Het geven van bijzondere bijstand is een verplichting volgens artikel 35 van de Participatiewet. In dit artikel, samen met artikelen 15 en 44 van de Participatiewet, staan de belangrijkste voorwaarden genoemd.

3.1 Voorliggende voorziening

De voorliggende voorziening is een van de basale bepalingen in de Participatiewet. Er is geen recht op bijzondere bijstand als je aanspraak kunt maken op een andere (voorliggende) voorziening. De voorliggende voorziening moet wel passend en toereikend zijn. Een voorliggende voorziening kan je ook als passend en toereikend zien als bepaalde kosten bewust niet door die voorziening worden vergoed. Ze worden dan als niet-noodzakelijk gezien. De beleidsregels sluiten hier dan ook op aan. Een uitzondering geldt voor kosten die om budgettaire redenen niet in de voorliggende voorziening zijn opgenomen. Je kunt dit dan niet als een voorliggende voorziening zien.

Voor tandheelkundige kosten heeft de gemeente buitenwettelijke begunstigend beleid opgesteld. De voorwaarden en wanneer er wordt afgeweken van artikel 15 van de wet is dan specifiek genoemd in het artikel daarover.

Voorbeelden van voorliggende voorzieningen zijn:

- Huurtoeslag
- Zorgtoeslag
- Zorgverzekering
- Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten (Wtos)
- Kindgebonden budget
- Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)
- Wet langdurige zorg (Wlz)

3.2 Goedkoopst geschikt

De hoogte van de bijzondere bijstand is altijd gebaseerd op de goedkoopst geschikte oplossing. Als dat mogelijk en verantwoord is, gaat de gemeente uit van tweedehands of gratis producten. Voor nieuwe producten is het NIBUD-prijsengids de basis voor de maximale vergoeding.

3.3 Een aanvraag indienen

Een aanvraag bijzondere bijstand kan zowel schriftelijk als digitaal worden ingediend. Een door de belanghebbende ondertekend gespreksverslag van de meitinker dient ook als aanvraag.

3.4 Vooraf aanvragen

Het wettelijke uitgangspunt in artikel 44 eerste lid Participatiewet is duidelijk; bijstandsverlening met terugwerkende kracht is meestal niet mogelijk.

In de beleidsregels is het uitgangspunt daarom dat de belanghebbende de aanvraag vooraf moet indienen. Onverwachts kunnen er kosten ontstaan, waardoor het niet altijd mogelijk zal zijn om dat te doen. Daarom is er in het tweede lid de ruimte om aanvragen achteraf tot maximaal drie maanden in te dienen. Het gaat dan om drie maanden nadat de belanghebbende wist dat de kosten er waren. De gemeente moet wel achteraf de noodzaak en bijzondere omstandigheden kunnen bepalen.

Ook hier zal altijd een onderzoek plaatsvinden zoals genoemd in voorgaande artikelen. De belanghebbende neemt wel een risico met het achteraf indienen van de aanvraag. Dit risico komt voor rekening van de belanghebbende

Ook komt het voor dat de belanghebbende de rekening al betaald heeft voordat de aanvraag is ingediend. Als de belanghebbende verder aan de voorwaarden voldoet, kan dit geen reden zijn om de aanvraag af te wijzen. Dit is niet onredelijk, want de belanghebbende moet ook de rekening op tijd betalen. Het is niet bedoeling van de beleidsregels om een tijdige betaling te ontmoedigen.

Voor de kosten van woninginrichting, verhuiskosten, de kosten van eerste maand huur, borg en aanverwante kosten geldt dat deze altijd vooraf moeten worden ingediend. Achteraf kan de noodzaak van de kosten niet worden vastgesteld.

Daarnaast kan vaak niet achteraf beoordeeld worden of de goedkoopst geschikte oplossing is gekozen.

3.5 Drempelbedrag

Er wordt geen drempelbedrag gehanteerd.

3.6 Beoordeling van de aanvraag

Om de aanvraag te kunnen beoordelen, is een onderzoek nodig. De belanghebbende moet allereerst voldoen aan de basale voorwaarden uit de Participatiewet. Belanghebbende moet bijvoorbeeld wonen in de gemeente Heerenveen en Nederlander of gelijkgesteld zijn. Er mag geen 'uitsluitingsgrond' zijn, zoals dat de belanghebbende in detentie zit. Ook mag er geen voorliggende voorziening zijn waaruit de kosten kunnen worden betaald. Als hieraan voldaan is, spitst het verdere onderzoek zich toe op vier vragen.

De Centrale Raad van Beroep heeft in jurisprudentie vastgesteld dat gemeenten het onderzoek in een bepaalde volgorde moeten doen. De beoordeling is altijd individueel en per situatie. Het onderzoek bestaat uit het beantwoorden en toelichten van de volgende vragen:

a. Doen de kosten zich voor?

Bijzondere bijstand is alleen mogelijk als de kosten ook echt gemaakt worden of gaan worden. Dit moet ook bewezen kunnen worden.

b. Zijn de kosten noodzakelijk?

Als de kosten in de individuele situatie echt noodzakelijk zijn geeft de gemeente bijzondere bijstand. Hierbij past de gemeente maatwerk toe. Daarom moet de gemeente altijd kijken naar de individuele omstandigheden.

c. Vloeien de kosten voort uit bijzondere omstandigheden?

In de bijstandsnorm zijn bepaalde kosten opgenomen. Dit zijn kosten als huur, energie, voeding, kleding, vervoer, die iedereen heeft. Dit zijn geen bijzondere kosten, dat je deze kosten moet betalen is geen bijzondere situatie. Deze kosten moet iedereen uit zijn eigen inkomen betalen.

Als iemand kosten moet maken die niet in de bijstandsnorm zijn inbegrepen, kan er wel een bijzondere situatie zijn. Bijvoorbeeld omdat iemand een dieet moet volgen dat meer kost dan normaal eten.

- d. *Kunnen de kosten worden voldaan uit de aanwezige draagkracht?*
Alleen als de belanghebbende niet genoeg middelen heeft om de kosten (helemaal) te kunnen betalen, is bijzondere bijstand mogelijk. De gemeente kijkt naar het inkomen, vermogen en de individuele inkomenstoelage, en of daarvan de kosten betaald kunnen worden.

Is het antwoord op de eerste drie vragen 'ja', dan bestaat er in principe recht op bijzondere bijstand. De laatste voorwaarde is dan vraag 4, als daarop het antwoord 'nee' is, kan de gemeente bijzondere bijstand toekennen.

Artikel 4 Uitbetaling van de bijstand

De gemeente geeft bijzondere bijstand voor specifieke kosten en de vergoeding moet daaraan ook worden besteed. Wanneer dit niet gebeurt schiet het zijn doel voorbij. Om te voorkomen dat bijzondere bijstand niet juist wordt besteed is in dit artikel een aantal voorwaarden opgenomen.

Artikel 5 Vorm van de bijstand

In de Participatiewet is het uitgangspunt opgenomen: bijstand, ook bijzondere bijstand, wordt in beginsel verstrekt om niet en hoeft niet te worden terugbetaald. Alleen in bepaalde omstandigheden, die in de Participatiewet staan, kan de bijzondere bijstand als lening gegeven worden. Dit staat in artikel 48, tweede lid en artikel 51 van de Participatiewet. Het gaat dan om de volgende situaties;

- de belanghebbende gaat waarschijnlijk op korte termijn voldoende middelen hebben om zijn eigen levensonderhoud te betalen;
- de bijstand is nodig omdat de kosten door de belanghebbende zelf zijn veroorzaakt en die had dat kunnen voorkomen;
- de bijzondere bijstand is voor een borgsom, die later weer terugbetaald wordt;
- de bijstand is voor de aflossing van een schuld;
- de bijstand is voor duurzame gebruiksgoederen zoals witgoed of meubilair.

Over de lening vraagt de gemeente geen rente.

Artikel 5.1 Leenbijstand terugbetalen.

De lening moet afgelost worden, maar de belanghebbende moet wel voldoende geld overhouden om van te leven. De aflossingsbedragen zijn afgestemd op de beslagvrije voet. De percentages zijn genoemd in lid 1 en 2.

De aflossing van een lening aan een jongere onder 21 jaar wordt alleen afgestemd op de jongerennorm, exclusief bijzondere bijstand voor levensonderhoud.

Voor duurzame gebruiksgoederen geldt dat de belanghebbende de lening in maximaal 36 maanden moet kunnen aflossen. De lening is daarom nooit hoger dan 36 maal het aflossingsbedrag. Is een lening nodig die hoger is dan het maximale bedrag, dan is het restant om niet. Wordt het inkomen van de belanghebbende tijdens de looptijd hoger dan blijft het bedrag van de lening gelijk.

De reden hiervoor is dat er ook (weer) ruimte moet ontstaan om te reserveren voor andere (onvoorziene) extra kosten.

Artikel 5.2 Looptijd van de leenbijstand

De leenbijstand moet in zijn geheel terug worden betaald.

Artikel 6 (Medisch) advies

In veel gevallen kan de gemeente zelf de noodzaak van bijzondere bijstand vaststellen, en kan er ook gebruik gemaakt worden van al bekende informatie uit andere domeinen. Dit voor zover de belanghebbende daarvan op de hoogte is en het ermee eens is. Maar wanneer het gaat om (para)medische kosten kan het nodig zijn het advies van een arts te vragen. Ook voor andere kosten kan een advies van een deskundige nodig zijn.

Hoofdstuk 2 Draagkracht

Artikel 7 Draagkracht

De draagkracht is dat wat de belanghebbende zelf kan bijdragen in de kosten. Dit wordt 'middelen' genoemd. Omdat de Participatiewet een vangnet is moet een belanghebbende eigen middelen inzetten om kosten te betalen. Pas als die niet er niet zijn, komt bijstand in beeld. Niet alle inkomen of vermogen hoeft ingezet te worden. En de belanghebbende moet de middelen ook wel *kunnen* inzetten.

In de Participatiewet is voor algemene bijstand bepaald welk inkomen of vermogen meetelt als middel. Dit staat in artikelen 31 en 34 van de Participatiewet. Voor bijzondere bijstand geldt dat de gemeente deels zelf kan bepalen wat als middel meetelt.

Voor het grootste deel nemen wij de bepalingen in de Participatiewet over. Dit geldt niet voor alle bepalingen over vermogen.

Voor de algemene bijstand wordt een deel van het aanwezige vermogen vrijgelaten.

Hiermee kan de belanghebbende verwachte en onverwachte extra kosten opvangen.

Artikel 7.1 Hoe bepalen wij het inkomen?

Dit artikel gaat over hoe wij bepalen wat het 'inkomen' is. Voor het grootste deel volgen wij hierin de wet.

Wij kijken naar het netto-inkomen inclusief vakantiegeld. Dat is omdat de bijstandsnorm ook zo is opgebouwd.

We zien de studietoeslag niet als inkomen voor het bepalen van de draagkracht.

Ook het inkomen waarop beslag is gelegd en dat de belanghebbende niet kan gebruiken, tellen we niet mee als inkomen. Dit is in lijn met eerdere uitspraken van de Centrale Raad van Beroep. Als de belanghebbende een minnelijke schuldregeling volgens de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) heeft getroffen of in de opstartfase daarvan zit, zien we het inkomen als niet hoger is dan de bijstandsnorm. Dit geldt ook voor de schuldsanering volgens de Wet schuldsanering natuurlijke personen (WSNP). Bij deze beide regelingen is er sprake van een VTLB-berekening waarin soms nog rekening gehouden kan worden met bijzondere kosten. Alleen als dit niet of niet geheel mogelijk is, is bijzondere bijstand een mogelijkheid.

Artikel 7.2 Hoe bepalen we draagkracht in het inkomen

Dit artikel gaat over het bepalen van de draagkracht in het inkomen.

De basis is dat in een inkomen op bijstandsniveau geen draagkracht aanwezig is voor noodzakelijke, bijzondere kosten. In het inkomen hoger dan de bijstandsnorm is deels draagkracht aanwezig. Hoe hoger het inkomen, hoe hoger de draagkracht.

Voor enkele kostensoorten telt inkomen hoger dan de bijstandsnorm helemaal mee als draagkracht.

Hieronder staan enkele voorbeelden van een draagkrachtberekening met fictieve normbedragen.

Voorbeeld 1

Bijstandsnorm	€ 1500	120% norm=€ 1800
<i>Inkomen</i>	€ 1650	Het inkomen is hoger dan 100% norm en lager dan 120% norm
<i>Inkomen tot 100% norm</i>	€ 0	geen draagkracht
<i>Inkomen tussen 100% en 120% norm</i>	€ 150	
<i>Draagkracht 35% van € 150</i>	€ 52,50	draagkracht p/m
	€ 630	draagkracht p/j
<i>Inkomen boven 120% norm</i>	€ 0	geen draagkracht
<i>Totale draagkracht € 52,50 + € 0</i>	€ 52,50	draagkracht p/m
	€ 630	draagkracht p/j

Voorbeeld 2

Bijstandsnorm	€ 1500	120% norm=€ 1800
<i>Inkomen</i>	€ 1950	Het inkomen is hoger dan 120% van de norm
<i>Inkomen tot 100% norm</i>	€ 0	geen draagkracht
<i>Inkomen tussen 100% en 120% norm</i>	€ 300	
<i>Draagkracht 35% van norm</i>	€ 105	draagkracht p/m
€ 300		
<i>Inkomen boven 120% norm</i>	€ 150	
<i>Draagkracht 100% van € 150</i>	€ 150	draagkracht p/m
<i>Totale draagkracht € 105 + € 150</i>	€ 255	draagkracht p/m
	€ 3060	draagkracht p/j

Artikel 7.3 Hoe bepalen wij het vermogen?

Dit artikel gaat over hoe wij bepalen wat het vermogen van een belanghebbende is. Vermogen kan bestaan uit bijvoorbeeld (spaar)geld, bezittingen, levensverzekeringen, beleggingen, cryptogeld. Van het totaal worden schulden afgetrokken.

Voor de algemene bijstand gelden wettelijke bepalingen over hoe wat meetelt als vermogen. Voor de bijzondere bijstand heeft de gemeente de vrijheid om dit zelf te bepalen.

Voor het grootste deel volgen wij de wet. Maar er zijn enkele uitzonderingen.

Een belanghebbende kan een deel van zijn uitkering opsparen. Voor de algemene bijstand telt dit spaargeld niet als vermogen. Voor de bijzondere bijstand tellen wij dit spaargeld wel mee. Inzet van dit spaargeld, dat is opgespaard tijdens de bijstand, voor extra kosten is niet onredelijk.

Artikel 7.4 Hoe bepalen wij de draagkracht in het vermogen?

Wij kiezen ervoor om een deel van het vermogen vrij te laten, maar wijken daarbij af van de bepalingen die gelden voor algemene bijstand. Wij laten een vermogen van driemaal de toepasselijke bijstandsnorm (inclusief vakantietoeslag) vrij. Het vermogen daarboven telt mee als draagkracht.

Deze keuze maken wij omdat het vrij te laten vermogen voor algemene bijstand mede bedoeld is om extra kosten op te kunnen vangen. Het is dan redelijk om van een belanghebbende te verwachten dit dan ook te doen, voordat een beroep op bijzondere bijstand wordt gedaan.

Hier geldt ook dat een belanghebbende verantwoordelijk om moet gaan met middelen. Interen van bijvoorbeeld spaargeld moet op een verantwoorde manier gebeuren.

Artikel 7.5 Draagkrachtperiode

De draagkracht wordt vastgesteld voor een periode van twaalf maanden. Alleen als het inkomen of vermogen substantieel wijzigt, passen wij de draagkracht tussentijds aan.

De draagkrachtberekening geldt vanaf de eerste van de maand waarin de kosten zijn ontstaan. Bij een aanvraag achteraf start de draagkrachtberekening op de eerste van de maand dat de belanghebbende op de hoogte was van de kosten.

De draagkracht voor de kosten van bewindvoering, mentorschap en curatele wordt ook voor de periode van twaalf maanden vastgesteld, maar dan vanaf januari van het volgende jaar. Doet een belanghebbende een aanvraag in september voor de kosten van bewindvoering, dan wordt de draagkracht dus vanaf 1 januari dat volgende jaar vastgesteld voor twaalf maanden. De reden hiervoor is, dat deze kosten voor een langere tijd worden vastgesteld kunnen worden en er jaarlijks een wordt gekeken of de inkomens en vermogenssituatie is gewijzigd. De belanghebbende hoeft dan niet jaarlijks een aanvraag in te dienen.

Artikel 7.6 Wijziging in de draagkracht

Het vaststellen van draagkracht is voor een periode van twaalf maanden. Het is niet wenselijk om bij iedere geringe inkomenswijziging de draagkracht opnieuw vast te stellen. De gemeente kiest er daarom voor om bij een wijziging van meer dan 25% de vastgestelde draagkracht opnieuw vast te stellen voor de resterende periode.

Dit kan op het moment dat een vervolg aanvraag wordt ingediend of op verzoek van de belanghebbende.

Artikel 7.7 We trekken de draagkracht af van de bijzondere bijstand

Bij een aanvraag voor incidentele kosten wordt de vastgestelde draagkracht ineens verrekend. Bij periodieke bijzondere bijstand wordt de draagkracht per maand verrekend.

Hoofdstuk 3 Veel voorkomende kosten

De voorwaarden voor bijzondere bijstand gelden voor alle kostensoorten. Om bijzondere bijstand te krijgen, moet de inwoner aan de voorwaarden uit hoofdstuk 1 en 2 voldoen. Soms gelden er aanvullende regels voor de noodzaak van de kosten of de invulling van bijzondere omstandigheden. Dit wordt per kostensoort aangegeven.

Ook voor kostensoorten die hier niet genoemd kan de gemeente bijzondere bijstand geven. Deze kostensoorten beoordeelt de gemeente volgens artikel 35 van de wet en de hoofdstukken 1 en 2, maar er is geen aanvullend beleid voor.

Artikel 8 Levensonderhoud 18 tot en met 20-jarigen

Ouders zijn verplicht om hun kinderen te onderhouden. Dit staat in het Burgerlijk Wetboek, artikel 1:395a. Dit geldt meestal tot de leeftijd van 21 jaar. De bijstandsnormen voor personen van 18 tot 21-jarigen zijn hier ook op afgestemd, en daarom lager dan voor 21-jarigen of ouder, want ze zijn afgeleid van de kinderbijslag. Het uitgangspunt is dat deze jongeren thuis wonen.

Het kan voorkomen dat een kind in de leeftijd van 18 tot 21 jaar niet thuis woont en dat dit om een goede reden is. Ook dan hebben ouders nog steeds een onderhoudsplicht. Het kan voorkomen dat ouders niet voor het onderhoud van hun kinderen kunnen of willen zorgen. Om te voorkomen dat jongeren niet financieel in de problemen komen, kan de gemeente dan aanvullende bijzondere bijstand geven. Dit staat in artikel 12 van de wet.

Deze situatie is in ieder geval aan de orde als:

- a. beide ouders van de jongere zijn overleden
- b. de jongere op grond van een officiële maatregel uit huis is geplaatst
- c. de jongere niet officieel uit huis is geplaatst, maar het niet verantwoord is om hem of haar bij de ouders te laten wonen.

De gemeente kan de bijzondere bijstand verhalen op (terugvragen van) de ouders. Dit doet de gemeente op grond van artikel 62 van de wet.

Een jongere tot 21 jaar die in een inrichting verblijft heeft geen recht op *algemene* bijstand, wel op *bijzondere* bijstand. Het bovenstaande geldt ook in die situatie.

Artikel 8.1 Bijzondere bijstand 18- t/m 20-jarigen niet in een inrichting

De jongerennorm is te laag om zelfstandig te kunnen wonen. Geeft de gemeente aanvullende bijstand in die situatie, dan is het totaal van de algemene en bijzondere bijstand niet hoger dan de bijstandsnorm voor een 21-jarige exclusief vakantietoeslag. Heeft de jongere aantoonbaar minder kosten, dan kan de gemeente minder bijzondere bijstand toekennen.

Artikel 8.2 Bijzondere bijstand 18- t/m 20-jarigen in een inrichting

Een inrichting zorgt voor het eten en drinken en verblijf van degene die is opgenomen. Dit geldt niet voor de kosten van de zorgverzekering, kleding, een andere kleine zaken (zak- en kleedgeld). Als een jongere jonger dan 21 is opgenomen en geen beroep kan doen op zijn ouders, dan kan de gemeente bijzondere bijstand geven voor het zak- en kleedgeld.

De hoogte van de bijzondere bijstand is gelijk aan de bijstandsnorm voor een 21-jarige in een inrichting exclusief vakantietoeslag.

Artikel 8.3 Begrip inrichting

Het begrip inrichting is in de Participatiewet summier omschreven. Vele mengvormen vallen niet onder de zwart-witte begripsomschrijving. Daarom is in deze beleidsregels een nadere invulling opgenomen van het begrip inrichting in relatie tot bijstand.

Artikel 9 Woonkosten

Woonkosten moeten worden betaald uit het normale inkomen. Daarvoor is meestal geen bijzondere bijstand nodig, ook doordat er huurtoeslag is. Soms kunnen inwoners hun woonlasten niet betalen. Dat kan komen door een plotselinge verandering van gezinssituatie of verlies van inkomen. Als dit komt door bijzondere omstandigheden, dan kan de gemeente bijzondere bijstand geven.

Artikel 9.1 Woonkostentoeslag voor een huurwoning.

De huurtoeslag is een voorliggende voorziening voor de kosten van huur. Als de belanghebbende de huur niet uit het normale inkomen kan betalen en/of de belanghebbende geen huurtoeslag ontvangt is er in twee situaties bijzondere bijstand mogelijk.

- a. Over de eerste maand huur.

De huurtoeslag gaat in op de eerste van de maand, onder de voorwaarde dat de bewoner staat ingeschreven op het adres. Een 'gebroken maand' kan zorgen voor een financieel probleem. In deze situaties kan de gemeente bijzondere bijstand geven. De hoogte van de bijzondere bijstand is dan het bedrag dat zou zijn betaald aan huurtoeslag, naar rato van het aantal dagen dat er geen huurtoeslag is. Heeft de belanghebbende om een andere reden geen recht op huurtoeslag, dan is er ook geen recht op bijzondere bijstand. Bijvoorbeeld omdat belanghebbende een kamer bewoont of de huur lager is dan de basishuur.

- b. De huur is hoger dan de huurtoeslaggrens.

Als de huur hoger is dan de bovengrens die de belastingdienst hanteert dan bestaat er geen recht op huurtoeslag. De gemeente kan bijzondere bijstand verlenen voor de huurkosten.

De hoogte van de bijzondere bijstand is gelijk aan de huurtoeslag die zou zijn ontvangen. De gemeente gebruikt voor de berekening de [rekentool](#) van Schulinck.

Artikel 9.2 Woonkostentoeslag voor een eigen woning

Ook voor de woonkosten van een eigen woning kan de gemeente bijzondere bijstand geven. Dit kan als de belanghebbende de woonlasten niet kan betalen uit het normale inkomen.

Voor de kosten van groot onderhoud hanteren wij de normenmethode van Stimulansz. De normen wijzigen per half jaar en de meest recente tabel is opgenomen in [Berekening woonkostentoeslag eigenaren \(B146\)](#).

De gemeente gebruikt voor de berekening de [rekentool](#) van Schulinck.

Artikel 9.3 Duur en verplichtingen van de woonkostentoeslag

Er geldt een aantal verplichtingen. De situatie die de hogere woonkosten veroorzaakt, moet zo snel mogelijk veranderen zodat bijzondere bijstand niet meer nodig is. De woonkostentoeslag geldt voor uiterlijk twaalf maanden, en kan een keer verlengd worden voor twaalf maanden.

De gemeente verwacht dat de belanghebbende zich in ieder geval inschrijft of al staat ingeschreven bij de lokale woningcorporaties. En dat de belanghebbende moet kunnen bewijzen dat er op geschikte woningen is gereageerd, of dat op andere manieren is geprobeerd om goedkoper te gaan wonen. Ook buiten de gemeente kan geschikte woonruimte te vinden zijn. Iedere zes maanden vraagt de gemeente om deze bewijzen, of als dat nodig is, vaker. In het geval van een eigen woning, is verkoop van de te dure woning een belangrijk middel. Voldoet de belanghebbende niet aan de voorwaarden, dan kan de gemeente de woonkostentoeslag stoppen.

De mogelijkheden om goedkoper te wonen hangen wel af van de mogelijkheden in de (lokale) woningmarkt, hoe snel je een huurwoning krijgt en de economische situatie.

Artikel 10 Doorbetaling vaste lasten bij verblijf in inrichting

Soms moet iemand tijdelijk in een inrichting opgenomen worden. Het is dan wel vaak nodig dat de eigen woning beschikbaar blijft voor weekendverlof en terugkeer.

De bijstandsnorm voor personen in een inrichting is gebaseerd op zak- en kleedgeld en niet genoeg om een woning van te kunnen betalen. Als het nodig is de woning aan te houden, kan de gemeente bijzondere bijstand geven voor de vaste lasten.

De bijzondere bijstand is voor de kosten van huur (na aftrek van de huurtoeslag), energie en water. De bijzondere bijstand start nadat de algemene bijstand is aangepast naar de norm voor personen in een inrichting.

Bij opname in een inrichting wordt de algemene bijstand de resterende en daaropvolgende maand nog uitbetaald volgens de norm die gold voor de opname.

De bijzondere bijstand wordt toegekend voor maximaal twaalf maanden.

Bij het verblijf in een penitentiaire inrichting bestaat er geen recht op bijzondere bijstand voor de kosten van het aanhouden van een woning. Dit is volgens artikel 13 van de wet niet mogelijk.

Artikel 11 Duurzame gebruiksgoederen en woninginrichting

Bijna iedereen krijgt wel eens te maken met het vervangen van een wasmachine, inrichten van een woning enzovoort. Het gaat o.a. om witgoed, meubilair, computer/laptop, behang, verf, vloerbedekking. Dit noemen wij duurzame gebruiksgoederen. Voor deze kosten moet je sparen, want vaak is het wel voorzienbaar dat je gaat verhuizen of dat de koelkast een bepaalde levensduur heeft. Ook met een inkomen op bijstandsniveau is het mogelijk te sparen voor zulke uitgaven.

In sommige situaties zijn er voorliggende voorzieningen, opgenoemd in lid twee.

Hieronder is een toelichting gegeven per voorliggende voorziening.

- **Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)**
Bij aanwezigheid van een (lichamelijke) beperking kan de Wmo voorliggend zijn bij een noodzakelijke verhuizing/woningaanpassing. Dit kan ook het geval zijn bij vervanging van een vloerbedekking vanwege een allergie.
- **Zorgverzekeringswet/Wet langdurige zorg**
Dit kan het geval zijn bij bepaalde inrichtingselementen van woningen medisch noodzakelijk zijn. De voorzieningen staan vermeld in de Regeling zorgverzekering.
- **Individuele inkomenstoelage**
De individuele inkomenstoelage is bedoeld om ook bij het langdurig ontvangen van een uitkering, te kunnen sparen voor de genoemde kosten. Daarom is het een voorliggende voorziening voor deze kosten. De gemeente kan inwoners hierin de weg wijzen. Het is niet verplicht om de individuele inkomenstoelage te besteden aan de aanschaf of vervanging van duurzame gebruiksgoederen. Het mag ook aan iets anders besteed worden, maar dit is een keuze voor rekening van belanghebbende.
- **Vergoeding van verzekering bij schade schadeverzekering**
Als een schadeverzekering de kosten kan vergoeden, dan is dat iets waarop voorliggend een beroep gedaan moet worden.

Bij de beoordeling van bijzondere omstandigheden houdt de gemeente rekening met aanwezige minderjarige kinderen.

Artikel 11.1 Hoogte van de bijzondere bijstand voor duurzame gebruiksgoederen en woninginrichting

Het uitgangspunt zoals genoemd in artikel 2 is dat de gemeente kijkt naar de vraag van de belanghebbende en daarbij onderzoek doet naar een passende oplossing. Dit doen wij door te kijken naar mogelijkheden in het eigen sociale netwerk, bij maatschappelijke organisaties, of andere mogelijkheden. In de gemeente Heerenveen is een ruim aanbod aan initiatieven die gratis of tegen een kleine bijdrage goederen aanbieden.

Ook via bepaalde platformen (Marktplaats/Facebook) is veel tweedehands of gratis aanbod. Overname van vorige bewoners komt ook veel voor. Bijvoorbeeld vloeren of raambekleding. Het is dan niet nodig om een vergoeding te geven voor nieuwe producten. Is tweedehands niet een goede of verantwoorde oplossing (bijvoorbeeld een matras), dan is de Nibud Prijzengids de basis voor de maximale vergoeding. Ook bij een (bijna) volledige woninginrichting is de NIBUD-prijzengids de basis voor de maximale vergoeding. De gemeente gaat uit van een percentage van de kosten zoals genoemd in de NIBUD-prijzengids, omdat vaak een deel van de spullen wel tweedehands kan worden aangeschaft.

De gemeente geeft alleen bijzondere bijstand voor de noodzakelijke woonruimtes. Dit zijn de elementaire woonruimtes zoals deze ook gelden voor de Wmo. In lid 3 is opgesomd om welke ruimtes het gaat.

Artikel 12 Verhuiskosten

Bijna iedereen krijgt wel eens te maken met een verhuizing. De kosten hiervan moeten betaald worden door te sparen van het normale inkomen moeten worden voldaan uit het inkomen. Alleen als er bijzondere omstandigheden zijn waardoor iemand niet kon sparen, kan de gemeente bijzondere bijstand geven

De aanvragen voor bijzondere bijstand van woninginrichting worden behandeld door de gemeente waar iemand gaat wonen. De aanvragen voor verhuiskosten door de gemeente van waaruit men vertrekt.

Artikel 13 Bewindvoering, curatele en mentorschap

Bewindvoering, mentorschap of curatele wordt ingesteld door de kantonrechter.

Als er een vonnis ligt, dan kan de gemeente aannemen dat het noodzakelijk is en is geen verder onderzoek nodig.

Voor de kosten van een bewindvoering is het kader de WSNP en vrijwillig budgetbeheer geeft de gemeente geen bijzondere bijstand.

Dit wordt door de afdeling Schulphulpverlening van de gemeente Heerenveen ook aangeboden tegen een kleine vergoeding.

Een bewindvoerder, curator of mentor heeft recht op een forfaitaire jaarbeloning. Daarvoor is de Regeling beloning, curatoren, bewindvoerders en mentoren opgesteld. Jaarlijks worden de bedragen ook geïndexeerd. De kantonrechter kan individueel een ander bedrag vaststellen, dit staat dan in het vonnis of de machtiging.

De bijzondere bijstand is maximaal het bedrag zoals opgenomen in het vonnis en volgens de Regeling, beloning curatoren, bewindvoerders en mentoren. Voor extra werkzaamheden (bijvoorbeeld beheer PGB) kan de kantonrechter een extra vergoeding vaststellen. De noodzaak hiervoor staat dan vast en ook de hoogte van de bijzondere bijstand.

Is de benoeming van de bewindvoerder, curator of mentor ingegaan in de eerste helft van de maand, dan ontvangt de bewindvoerder de beloning per de eerste dag van de maand. Als de benoeming ingaat in de tweede helft van de maand, dan krijgt hij per de zestiende dag van de maand de beloning.

Ook voor de kosten van een niet-professionele of particuliere bewindvoerder/mentor is bijzondere bijstand mogelijk als er een vonnis of machtiging van de rechtbank is. Ook hiervoor geldt voor de hoogte de bedragen zoals genoemd in de Regeling.

De bewindvoerder of curator moet extra kosten maken voor een beheerrekening. Deze vallen ook onder de bijzondere bijstand. Het zijn standaardbedragen en elke bewindvoerder of curator heeft deze extra kosten. De kosten worden meteen meegenomen bij aanvang en jaarlijks uitbetaald. Een aparte bijstandsaanvraag hiervoor is niet nodig.

Bijzondere bijstand voor de kosten van bewindvoering, mentorschap en curatele wordt toegekend voor zolang deze kosten noodzakelijk zijn. De gemeente controleert jaarlijks het inkomen/vermogen van belanghebbende om te beoordelen of de situatie gewijzigd is. Wijzigingen in het inkomen/vermogen moet de belanghebbende op tijd doorgeven.

De gemeente kan de jaarlijkse controle ook uitvoeren door middel van een inkomens- en vermogenstoets via een bestandsvergelijking van het Inlichtingenbureau.

Artikel 13.1 Vergoedingen

In dit artikel is gespecificeerd welke kosten een bewindvoerder, mentor of curator in rekening kan brengen, en hoe deze worden uitbetaald.

Artikel 14 Rechtsbijstand en griffiekosten

De Wet op de rechtsbijstand (Wrb) is voor de kosten van rechtsbijstand een voorliggende voorziening. Na een 'toevoeging' worden de kosten van een advocaat daaruit vergoed. Er is wel een eigen bijdrage en griffierecht valt niet onder rechtsbijstand. Voor de eigen bijdrage na een toevoeging en het griffierecht kan de gemeente bijzondere bijstand geven. Het maakt daarbij niet uit tegen wie de procedure wordt gevoerd. De toevoeging en de rekening van het griffierecht zijn nodig als bewijsstuk.

Het kan voorkomen dat een belanghebbende geen gebruik maakt/wil maken van een toegevoegde advocaat. In deze gevallen moet de gemeente op basis van de concrete omstandigheden een oordeel vormen over de noodzaak van de gevoerde procedure. In deze gevallen is alleen sprake van noodzaak van hogere kosten als er zwaarwegende redenen voor zijn.

In het vijfde lid zijn kosten genoemd waarvoor de gemeente geen bijzondere bijstand geeft.

Is er een rechtsbijstandverzekering afgesloten dan geldt dit als een voorliggende voorziening, mits deze de gevolgde procedure doet.

Artikel 14.1 Hoogte van de bijzondere bijstand voor rechtsbijstand en griffiekosten

Het juridisch loket geeft gratis advies op juridische vragen en is een initiatief van de overheid. Als het Juridisch loket doorverwijst naar een advocaat krijgt een belanghebbende korting (actuele bedragen op de website [Eigen bijdrage - Rechtsbijstand](#)). Zoals omschreven in dit artikel verstrekt de gemeente geen bijzondere bijstand ter hoogte van de korting als deze niet in mindering is gebracht, omdat belanghebbende niet eerst langs het juridisch loket is geweest.

Artikel 15 Reiskosten

Vrijwel iedereen heeft reiskosten en deze kunnen worden betaald uit het normale inkomen. Toch kunnen er situaties zijn, waardoor er tijdelijk sprake is van meer reiskosten en waarin de gemeente bijzondere bijstand voor reiskosten kan geven. In het tweede lid is een opsomming gegeven van situaties waarin dit kan. Dit zijn voorbeelden. Bij reiskosten voor het noodzakelijk regelmatig bezoeken van een medisch specialist geldt een extra voorwaarde. Hier kan de zorgverzekering ook voorliggend zijn (Regeling zorgverzekering). Voor de eigen bijdrage voor ziekenvervoer volgens de Regeling kan de

gemeente bijzondere bijstand geven. De gemeente kiest voor een afstand van tien kilometer omdat inwoners van Fryslân gemiddeld deze afstand moeten reizen naar een ziekenhuis ([Planbureau Fryslan](#)). Langere afstanden geven dus meer kosten dan gemiddeld.

In het derde lid is een opsomming gegeven van reiskosten waarvoor de gemeente in ieder geval geen bijzondere bijstand geeft.

Een omgangsregeling geldt niet als een bijzondere situatie. Ook als beide ouders niet dicht bij elkaar wonen zijn dit kosten die onder familieverkeer vallen.

Een ouder kan aantoonbaar alles hebben gedaan om de reiskosten te regelen met de verzorgende ouder, en deze werkt toch niet mee. Dan kan er toch sprake zijn van een bijzondere situatie.

Artikel 15.1 hoogte en duur van de bijzondere bijstand voor reiskosten

De bijzondere bijstand is gelijk aan de noodzakelijke kosten voor het openbaar vervoer. Als er met de auto gereisd wordt is dit dezelfde hoogte als de onbelaste reiskostenvergoeding zoals de Belastingdienst deze hanteert. In 2024 is dat een bedrag van € 0,23 per gereden km. De bedragen worden jaarlijks geïndexeerd. De actuele bedragen kunnen teruggevonden worden op [hoogte vrijlating Rijksoverheid](#). Eventuele parkeerkosten worden volledig vergoed. Voor het berekenen van de reisafstand wordt de ANWB-routeplanner gebruikt. De duur en frequentie van de bijzondere bijstand wordt afgestemd op de individuele situatie.

Artikel 16 Uitvaartkosten

Uitvaartkosten zijn incidenteel voorkomende noodzakelijke kosten. Het kan zo zijn dat een nabestaande (of meerdere nabestaanden) verantwoordelijk is voor de kosten van de uitvaart, maar onvoldoende middelen heeft om dit te kunnen betalen. Zeker wanneer de overledene geen uitvaartverzekering had of de nalatenschap onvoldoende is om in de kosten te voorzien.

Een opdrachtgever kan ook niemand anders dan een nabestaande zijn.

Ook als de kosten van een uitvaart volgens de Wet op de lijkbezorging worden verhaald op een belanghebbende, is bijzondere bijstand mogelijk.

De bijzondere bijstand moet worden aangevraagd in de gemeente waarin de verantwoordelijke/nabestaande woont, dus niet bij de gemeente waar de overledene woonde.

Artikel 17 (Para)medische kosten

Voor (para)medische kosten is de zorgverzekering een voorliggende voorziening. Het is een bewuste keuze van de wetgever welke kosten in het basispakket zijn opgenomen. Kosten die bewust niet zijn opgenomen in de basisverzekering kun je zien als niet noodzakelijke kosten, waarvoor daarom ook geen bijzondere bijstand nodig is. Voor andere kosten kan men een aanvullende verzekering afsluiten. Omdat een goede aanvullende zorgverzekering duur kan zijn, ondersteunt de gemeente inwoners met een laag inkomen met een zorgregeling. Deze bestaat uit een financiële tegemoetkoming. Hiermee is een inwoner met een laag inkomen toch in staat om zich goed te verzekeren tegen (para)medische kosten. In veel gevallen is dan bijzondere bijstand niet nodig. Kiest de inwoner ervoor om dit niet te doen, dan geeft de gemeente geen bijzondere bijstand voor kosten die normaliter onder de aanvullende verzekering vallen. Voor kosten die om budgettaire reden uit het basispakket zijn gehaald, is wel bijzondere bijstand mogelijk.

Alleen voor tandheelkundige kosten maakt de gemeente een uitzondering.

Kosten van dieetvoeding en maaltijdvoorziening vallen onder de (para)medische kosten waarvoor de zorgverzekering geen voorliggende voorziening is.

Voor andere kosten geldt dat er sprake moet zijn van omstandigheden zoals genoemd in artikel 16 eerste lid van de wet. Dit houdt in dat er een 'zeer dringende reden' moet zijn om bijstand te verstrekken terwijl daar geen recht op is. De 'zeer dringende reden' werd tot voor kort in de rechtspraak strak gehanteerd. Er moest sprake zijn van een acute noodsituatie die van levensbedreigende aard is of die blijvend ernstig letsel of invaliditeit tot gevolg kan hebben.

Onlangs is daaraan toegevoegd: waarbij het niet verlenen van bijstand leidt tot ernstige gevolgen, met name voor de gezondheid van belanghebbende. Dit maakt dat een zeer dringende reden mogelijk vaker aan de orde kan zijn dan voorheen. De gemeente moet altijd beoordelen of een zeer dringende reden aanwezig is. Dit is opgenomen in het vierde lid.

Artikel 17.1 Tandheelkundige kosten

Voor tandheelkundige kosten is de zorgverzekering een voorliggende voorziening. In de basisverzekering zijn maar weinig tandheelkundige ingrepen opgenomen. Dit betekent dat de kosten die niet gedekt worden door de wetgever als 'niet noodzakelijk' worden beschouwd. Men kan zich daar aanvullend voor verzekeren. Daarvoor stelt de gemeente een vergoeding vanuit de HZR-regeling beschikbaar. De vergoedingen voor tandheelkundige kosten vanuit een betaalbare aanvullende verzekering bij hogere kosten zijn vaak niet kostendekkend. Maar de gemeente vindt het wel gewenst dat inwoners een gezond gebit hebben en geeft daarom zo nodig een aanvulling via bijzondere bijstand. Regelmatig onderhoud van het gebit werkt preventief om later hogere kosten te voorkomen.

Er is gekozen voor een maximumbedrag per kalenderjaar om administratieve belasting te voorkomen. Het maakt dan niet uit voor welke tandheelkundige kosten de bijzondere bijstand wordt ingezet.

In geval van de omstandigheden genoemd in artikel 17 vierde lid kan zo nodig een hoger bedrag verstrekt worden.

Artikel 17.2 Dieetkosten

Sommige medisch noodzakelijke diëten brengen meerkosten ten opzichte van een 'normaal' eetpatroon met zich mee, andere niet. In de NIBUD-prijzengids is een lijst opgenomen waarin de diëten die meerkosten meebrengen zijn opgenomen. Komt een dieet in deze lijst voor dan kan bijzondere bijstand worden toegekend voor de meerkosten.

Artikel 17.3 Maaltijdvoorziening

Maaltijdvoorziening kan nodig zijn om iemand zelfstandig te kunnen laten wonen. Voor de meerkosten is bijzondere bijstand mogelijk.

De gemeente bepaalt de meerkosten van maaltijdvoorziening aan de hand van de NIBUD-prijzengids. Daarin staan de normale kosten van maaltijden.

Artikel 18 Overbruggingsuitkering

Voordat een belanghebbende een bijstandsuitkering ontvangt, heeft hij een ander inkomen gehad zoals bijvoorbeeld WW of studiefinanciering. Met de laatste betaling van dat inkomen zou hij de maand moeten kunnen overbruggen tot aan de eerste uitbetaling van de bijstand. Soms zit daar een te lange tijd tussen en raakt de belanghebbende in geldnood komen. Een voorschot op de bijstandsuitkering kan een voorliggende oplossing zijn, of andere middelen die de belanghebbende heeft. Is dit niet mogelijk dan kan de gemeente een bijzondere bijstand voor een overbruggingsuitkering geven. Het kan bijvoorbeeld gaan om situaties waarin iemand uit een inrichting of een AZC komt. Ook in andere dan de genoemde situaties kan er een overbruggingsprobleem zijn. Als er een bijzondere situatie is, kan de gemeente een overbruggingsuitkering geven.

De hoogte van de bijzondere bijstand hangt af van de individuele situatie en de toepasselijke bijstandsnorm. Het gaat om de normale kosten van het bestaan, niet om bijvoorbeeld de eerste huur.

Artikel 19 Hardheidsclausule

Er kan sprake zijn van omstandigheden waarin er geen recht op bijzondere bijstand bestaat, maar weigering leidt tot onaanvaardbare gevolgen voor de aanvrager. Met de hardheidsclausule kan in geval van zeer dringende redenen toch worden voorzien in een oplossing.

Artikel 20 Intrekking en inwerkingtreding

Geen toelichting nodig.

Artikel 21 Overgangsrecht

Dit artikel zorgt ervoor dat onder de vorige beleidsregels ingezette bijzondere bijstand kan worden voortgezet tot uiterlijk 1 januari 2026 of eerder tot een nieuw besluit wordt genomen.